

Fredags-
kronikkenAlexander
CappelenBård
HarstadOla
KvaløyKatrine
LøkenSimen
MarkussenMari
RegeKaren Helene
Ulltveit-Moe

Klimapolitikk for en oljenasjon

Økonomer kan si noe om sammenhengen mellom olje og klima, men en rekke spørsmål krever økt forskningsinnsats.

Hvordan kan vår oljeutvinning påvirke globale utslipp av drivhusgasser? Skal vi forstå sammenhengene mellom utvinning og klima er det flere mekanismer som må vurderes samtidig. Nettopp dette forsøkte jeg og ni kolleger å gjøre i en oversiktsartikkel som «oppsummerer sentrale fagøkonomiske argumenter i denne debatten» (se faktaboks).

Avisenes tabloidversjon har vridd dette at vi «oppfordrer» og «går inn for» kutt i oljeutvinning. Tabloidversjonen er utgangspunktet til et debattinnlegg av Professor emeritus Øystein Noreng og Professor Kjell Erik Lommerud ser det som en politisk markering.

Men som forsker vil jeg hverken mene eller oppfordre. Det er ikke slik forskning foregår. Isteden presenterer vi tørt, saklig, og med forbehold og referanser de sammenhenger mellom premiss og konklusjon som følger av logiske resonnerer og eksisterende fagfelle-vurdert forskning.

Fylles tomrommet? Selv oljemarkedet er underlagt fundamentale økonomiske lover.

● Reduseres produksjonen ett sted, går prisen opp (alt annet likt).

● Når prisen går opp, vil andre øke sin produksjon.

● Selv etter sistnevnte økning må prisen ha gått noe opp. Hadde prisen forblitt uendret ville andre nemlig ikke øke sin produksjon; en selvmotsigelse.

● En høyere pris reduserer etterspørselen og dermed global produksjon.

Den høyere prisen er gunstig for dem som gjør investeringer i alternative energikilder og for oljeeksportører som oss. Selv for et kartell som Opec vil det dermed ikke lønne seg å øke utvinningen like mye som den opprinnelige reduksjonen.

Tomrommet fylles altså med en brøkdel som er større enn null og mindre enn én. Oversiktsartikkelen referer til et estimat på at denne karbonlekkasjen kan være rundt 2/3, men tallet er ikke et «premiss», slik Marius Holm i Zero skriver i DN. Ny forskning kan kaste lys på hvordan karbonlekkasjen endres over tid

Fredags- kronikken Bård Harstad

og med internasjonalt samarbeid.

Er Norsk olje renet? I verste fall vil tomrommet fylles (delvis) av olje som forurenser enda mer enn vår. Om vår olje er renet, kan våre kutt føre til høyere utslipp globalt, selv om kun deler av tomrommet fylles.

For globale utslipp er det ikke så viktig hvor mye det slippes ut ved selve utvinningen, men hvor mye det slippes ut når oljen forbrennes. Figurene fra Carnegie tyder på at karbonintensiteten varierer nokså lite (et unntak er oljesand) og at norsk olje ikke er renere enn den fra Midtøsten.

Gass. Skal globale utslipp kuttes dramatisk, må det utvinnes mindre av all fossil brensel. Med mer moderate ambisjoner, eller i en overgangsfase, kan mer gass redusere globale utslipp fordi gass konkurrerer med kull i større grad enn det olje gjør. Gassprodusenter kan faktisk tjene på en moderat CO₂-skatt fordi den rammer konkurrenten hardest.

Selv om en tar utgangspunkt i at gass reduserer globale utslipp er det mulig å analysere regulering av oljeutvinning uten å forutsette et skarpt skille mellom de to. Oljeselskapene vil selv være de beste til å skille olje og gass, i den grad det er mulig, dersom de gis incentiver til dette.

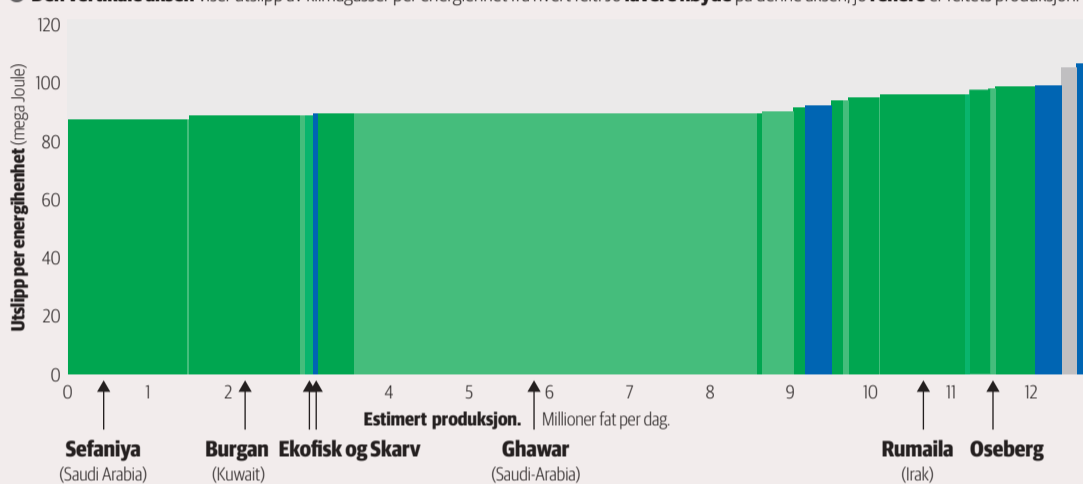
Internasjonalt samarbeid. En diskusjon av kostnadseffektive virkemidler er interessant kun dersom Norge ønsker å bidra utover våre «forpliktelser». Vi er små og vår spede innsats vil ha liten effekt globalt. Dette argumentet demotiverer de fleste bidrag til fellesgoder, og

Norsk olje er ikke renere enn Midtøstens

- ifølge tallene til Carnegie Endowment

Oljefelt i Europa, Midtøsten og Afrika. Estimert produksjon og utslipp av klimagasser. Utvalgte felt er markert.

- Den horisontale akse viser volumet av olje som ulike felt produserer. Ghawar-feltet i Saudi-Arabia er verdens største oljefelt.
- Den vertikale akse viser utslipp av klimagasser per energienhet fra hvert felt. Jo lavere høyde på denne akse, jo renere er feltets produksjon.

2018 DNgrafikk/Kilde: oci.carnegieendowment.org

Skal globale utslipp kuttes dramatisk, må det utvinnes mindre av all fossil brensel, skriver Bård Harstad. Foto: Hanna Kristin Hjarðar

det forklarer hvorfor internasjonalt samarbeid er vanskelig.

Den nevnte karbonlekkasjen vil bli mye mindre dersom flere produsentland går sammen om kutt. I så fall er neppe billig olje fra Midtøsten som burde fredes først. Mer nærliggende er arktiske felt der det er større usikkerhet knyttet til kostnader, risiko, krav til teknologi, og utvinningsrettigheter. Et moratorium i Arktis kan i tillegg redusere internasjonale spenninger.

En forsikring. Norge er enda mindre som konsument enn produsent, men tradisjonelle klimaavtaler fokuserer på etterspørselsiden. Om en avtale klarer å regulere etterspørselen så vil de minst profitable feltene uansett bli urørt, og et moratorium vil ikke ha konsekvenser.

Men dersom Parisavtalen blir mindre effektiv, kan et moratorium begrense de største utslippene og slik fungere som en forsikringsordning.

Mer forskning. I en verden der «alt henger sammen med alt» burde det ikke overraske at også tilbudet av fossile brenslere henger sammen med utslipp. Komplekse og usikre sammenhenger betyr ikke at eksisterende forskning kan neglisjeres, men heller at vi burde finansiere mer slik forskning. Norge er en sentral aktør når det gjelder klima så vel som olje og har en sterk egeninteresse i at sammenhengene kartlegges så grundig som mulig.

Bård Harstad, professor ved Økonomisk institutt, Universitetet i Oslo

Forskningen

Hvem: Taran Fæhn m.fl.
Hva: «Parisavtalen og oljeeksporten»
Hvor: Samfunnsøkonomen nr. 3, 2018. Pdf: <https://www.samfunnsokonomene.no/content/uploads/2018/06/Aktuell-analyse-Parisavtalen-og-oljeeksporten.pdf>

Mer debatt s. 32-34 →

Helsemyndighetene er opptatt av å løse omsorgsoppgaver. Men stortingsmeldingen «Leve hele livet» kan gjøre det verre

Aud Obstfelder, professor og forskningsleder ved Senter for omsorgsforskning

Debattansvarlig: Anna Werenskjold **Telefon:** 22 00 10 59 **Sentralbord:** 22 00 10 00 **Epost:** debatt@dn.no **Telefaks:** 22 00 11 10

Hovedinnlegg/kronikk: Maks 4500 tegn inklusive mellomrom **Underinnlegg/replikk:** Maks 1500 tegn (ca. 250 ord) **Legg ved portrettfoto.**

Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv, må produseres i henhold til Vær varsom-plakaten. Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.